

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи, голова науково-методичної ради, професор

_____ Тюхтенко Н.А.

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
для студентів рівня вищої освіти «бакалавр»
денної форми навчання**

Спеціальність: «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність»

ЗМІСТ

Пояснювальна записка до атестації здобувачів вищої освіти	3
Програма із організації торгівлі	8
Рекомендована література із організації торгівлі	13
Програма з потенціалу і розвитку підприємства	15
Рекомендована література з потенціалу і розвитку підприємства.	17
Програма з технології здійснення біржової торгівлі	19
Рекомендована література з технології здійснення біржової торгівлі.	21
Екзаменаційні питання до комплексного екзамену	23
Критерії оцінювання	30

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасні умови роботи спеціалістів з підприємництва вимагають від них не лише всебічного знання окремих економічних дисциплін, але й глибокої системної теоретичної підготовки, розуміння принципів та закономірностей формування і розвитку сучасних економічних систем, здатності до прогнозування можливих шляхів розвитку як окремих економічних інститутів, галузей господарств, так і економіки в цілому.

Атестація здобувачів вищої освіти для здобуття СВО "Бакалавр" проводиться у вигляді комплексного екзамену з таких нормативних курсів:

1. Організація торгівлі.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів загальних та фахових компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності; - здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур;
- здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності;
- здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур;
- здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків;
- здатність до засвоєння змісту інформаційних потоків в системах комерційної логістики;

- здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства.

Програмні результати навчання:

- використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

- вміти працювати в команді, маючи навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

- знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

- демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

2. Потенціал і розвиток підприємства.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів загальних та фахових компетентностей:

- уміння працювати в команді.
- здатність до створення нових ідей (креативність).
- здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми.
- здатність застосовувати знання на практиці.
- здатність до самоосвіти.
- здатність до спілкування в усній та письмовій формі рідною та іноземною мовою.
- здатність працювати самостійно.
- здатність діяти відповідно до етичних норм.
- здатність знаходити, обробляти, аналізувати і використовувати інформацію з різних джерел.
- знання і розуміння фахової галузі та професії.
- здатність вирішувати конфлікти і вести переговори.

- націленість на досягнення якості.
- структурувати потенціал підприємства;
- проводити діагностування основних конкурентних сил;
- оцінювати конкурентоспроможність потенціалу підприємства;
- застосовувати основні методичні підходи, щодо оцінювання потенціалу підприємства;
- визначати вартість окремих складових та сукупного потенціалу підприємства;
- проводити оцінку сукупного потенціалу підприємства із використанням порівняльного та майнових методів оцінювання;
- проводити оцінювання потенціалу підприємства та його складових для моніторингу поточних властивостей.

Програмні результати навчання:

- вміти використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців та нефахівців у сфері економічної діяльності;
- вміти застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі при вирішенні економічних задач;
- вміти застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;
- вміти ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні і соціальні показники;
- вміти демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

3. Технології здійснення біржової торгівлі.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів загальних та фахових компетентностей:

- критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

- здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

- здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

- здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

- здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

- здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.

- здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства.

- здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.

Програмні результати навчання:

- використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

- застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

- використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

- демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

- володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

- знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

- вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

- знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності.

- застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

- знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.

Комплексний екзамен перевіряє як теоретичну підготовку студента, так і його ознайомлення з науковою літературою, вміння використовувати теоретичні знання для аналізу конкретно-економічної практичної ситуації.

На підставі даної програми кафедрою економіки підприємства складені екзаменаційні білети, що включають 3 теоретичних питання, які показують опанування нормативних курсів.

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ

Тема 1. Значення, сутність та функції торгівлі

Організаційна структура торгівлі та показники її розвитку. Предмет курсу «Економіка та організація підприємства (за видами економічної діяльності)». Функції і завдання дисципліни, зв'язок з іншими дисциплінами. Торгівля як вид економічної діяльності. Місце торгівлі в економічній системі. Загальна характеристика торгівлі як системи, її функції. Основи організації внутрішньої торгівлі. Функціональна структура торгівлі. Організаційні форми торгівлі. Соціальні форми торгівлі та перспективи їх розвитку. Основні показники розвитку внутрішньої торгівлі України. Державне регулювання та підтримка розвитку внутрішньої торгівлі України. Структурна перебудова торгівлі за роки ринкових реформ.

Тема 2. Сутність та форми оптової торгівлі

Організаційні основи діяльності підприємств оптової торгівлі. Поняття оптової торгівлі, оптового ринку. Структура та інфраструктура оптової торгівлі. Види оптових підприємств та їх класифікація. Структура оптового підприємства. Активізація та стимулювання оптових покупців.

Тема 3. Організація роздрібною торгівлі

Торгово-технологічний процес у магазинах. Види роздрібних підприємств. Створення роздрібною торговельного підприємства. Організаційна побудова роздрібною мережі. Концентрація і спеціалізація роздрібною мережі. Ефективність функціонування роздрібною мережі. Вивчення попиту населення на роздрібних підприємствах. Спеціалізація підприємств. Формування асортименту товарів у магазинах. Форми і методи роздрібною продажу товарів, їх ефективність. Дослідження поведінки покупців. Методи

активізації поведінки покупців у роздрібній торгівлі. Особливі форми продажу товарів. Електронна торгівля.

Тема 4. Організація торгівлі на ринках

Контроль діяльності торговельних підприємств Торгівля на ринках як форма торговельного обслуговування. Передумови та фактори активізації торгівлі на ринках в сучасних умовах. Роль торгівлі на ринках у нашій країні. Особливості організації ринкового господарства. Класифікаційні ознаки підприємств ринків. Організаційно-економічний статус підприємств ринків. Організація системи послуг на ринках. Підсистеми послуг на ринках. Специфіка організації роботи продовольчих та непродовольчих ринків. Вимоги, що ставляться до організації роботи продовольчих та непродовольчих ринків. Ефективність організації роботи ринків. Культура торгівлі і якість обслуговування (сутність, показники, відмінності).

Тема 5. Види оптових посередників та їх функції за умов ринкової економіки

Посередництво як вид підприємницької діяльності. Роль, функції та класифікація оптових посередників. Види оптових посередників. Агенти, типи агентів, особливості здійснення операцій щодо продажу товарів за участю агента, агентський договір. Дистриб'ютор, його функції. Дилер, його функції. Особливості здійснення операції щодо продажу товарів за участю дистриб'ютора та дилера. Комісійні операції, умови їх здійснення. Консигнація як форма комісійного продажу товарів. Особливості здійснення операцій щодо продажу товарів за участю консигнатора. Комівояжер та умови їх діяльності. Організатори оптового обороту, їх роль та функції у формуванні оптового ринку.

Тема 6. Товарні склади, їх функції

Поняття товарного складу та складського господарства. Роль та функції складів в процесі товарного обігу. Розміщення товарних складів. Класифікація та характеристика товарних складів. Види складських приміщень, їх взаємозв'язок. Суть складського технологічного процесу, принципи його організації та складові частини. Порядок отримання вантажів від органів транспорту. Організація приймання товарів за кількістю та якістю на товарному складі. Розміщення та раціональне зберігання товарів на складі, шляхи скорочення товарних збитків. Організація відбору товарів оптовим покупцем, відпускання товарів зі складу. Техніко-економічні показники використання складів.

Тема 7. Організація товаропостачання

Значення та завдання товаропостачання у розвитку роздрібно-торговельної мережі. Фактори, що впливають на організацію товаропостачання. Основні принципи та вимоги до організації товаропостачання роздрібно-торговельної мережі. Форми та методи товаропостачання. Транзитна та складська форми товаропостачання, умови застосування. Централізований і децентралізований методи товаропостачання роздрібно-торговельної мережі. Формування маршрутів і графіків завезення товарів. Використання тари-обладнання в організації товаропостачання роздрібно-торговельної мережі. Управління товаропостачанням роздрібно-торговельної мережі.

Тема 8. Організація доставки товарів та транспортноекспедиційних операцій

Роль транспорту у перевезенні товарів та його види. Організація управління транспортом. Планування перевезень товарів. Організація перевезення вантажів залізничним та автомобільним транспортом. Особливості організації перевезення товарів водним та авіаційним транспортом. Організація транспортно-експедиційного обслуговування підприємств торгівлі.

Тема 9. Тара та організація тарного господарства

Поняття упаковки та тари, їх роль в процесі обігу товарів. Вимоги, що висуваються до тари. Класифікація та основні види тари. Стандартизація тари та її основні завдання. Уніфікація тари. Маркування тари, види маркування. Організація обігу тари в торгівлі. Поняття тарообігу: організація приймання, відкриття, зберігання та повернення тари. Шляхи скорочення витрат та втрат по тарі.

Тема 10. Економічні основи управління товарооборотом

Показники товарообороту Завдання економічної діяльності підприємства в торгівлі. Товарооборот як важливий показник економічної діяльності торговельного підприємства, його види і форми. Уявлення про загальний обсяг, склад і структуру товарообороту. Показники товарообороту. Балансовий зв'язок показників товарообороту. Економічні основи управління товарним забезпеченням торговельного підприємства.

Тема 11. Витрати і доходи торговельного підприємства, їх аналіз

Витрати обігу торговельного підприємства. Економічна характеристика витрат підприємств і тенденції їх змін. Регулювання витрат торгового підприємства за допомогою номенклатури статей. Аналіз витрат обігу підприємства. Доходи торговельного підприємства та їх аналіз. Формування цінової політики підприємства. Система бюджетів торговельного підприємства. Доходи торгових підприємств, особливості їх утворення і використання.

Тема 12. Прибуток торговельного підприємства: аналіз, пошук невикористаних резервів

Прибуток і рентабельність торговельних підприємств. Види рентабельності торговельного підприємства. Економічна ефективність господарської діяльності торговельних підприємств. Активи торговельного підприємства. Оцінка 8 фінансової стійкості торговельного підприємства.

Інвестиції торговельного підприємства. Управління комерційними та фінансовими ризиками торговельного підприємства.

Тема 13. Моніторинг фінансового стану торговельного підприємства

Моніторинг фінансової стійкості торговельного підприємства: співвідношення між статтями активу і пасиву балансу, структура розподілу власного капіталу, забезпеченість матеріальних обігових активів власними власним обіговим капіталом та короткостроковими кредитами банків, види фінансової стійкості. Моніторинг платоспроможності торговельного підприємства: за допомогою показників ліквідності балансу, на основі вивчення грошових потоків. Загальна оцінка фінансового стану підприємства.

Рекомендована література із організації торгівлі

Базова (основна)

1. Апопій В. В., Міщук І. П., Ребицький В. М. та ін. Організація торгівлі: підручник / І. П. Міщук, В. М. Ребицький та ін.; За ред. В. В. Апопія. - 2-ге вид. – Київ: ЦНЛ, 2015. - 615 с.
2. Апопій В. В. Комерційна діяльність: підруч. / За ред. В. В. Апопія. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Знання, 2018. – 558 с.
3. Балабанова Л. В., Сардак О. В. Цінова політика торговельного підприємства в умовах маркетингової орієнтації: навчальний посібник / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак. – Донецьк: Дон ДУЕТ ім. М. І. ТуганБарановського, 2010. - 156 с.
4. Герасимчук З. В. Організація та технологія торгівлі: навч. посіб. / Мін. освіти і науки України. Луцький держ. техн. ун-т / З. В. Герасимчук, Л. Л. Ковальська, І. М. Вахович. – Луцьк: «Надстир'я», 2005. – 324 с.
5. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. / М. Я. Коробов. – 6-тє вид., перероб. і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2012. – 294 с.
6. Криковцева Н. О., Козакова О. Б., Саркісян Л. Г. та ін. Комерційна діяльність: навч. посіб. / Н. О. Криковцева, О. Б. Козакова, Л. Г. Саркісян та ін. – К.: ЦУЛ, 2017. – 296 с.

Допоміжна:

1. Марцин В.С. Економіка торгівлі: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 603 с.
2. Мерчандайзинг: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.А. Мазаракі, Н.Б. Ільченко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 292 с.
3. Панкратов Ф.Г., Серьогіна Т.К. Комерційна справа. – Навчальний посібник для вузів. Вид. 2-е, виправ.– Рівне.: «Вертекс», 2002 – 352 с.
4. Семикіна М.В., Скібіцька О.В. Фінансовий менеджмент у торговопосередницькій діяльності: практикум. – Навчальний посібник.-

Кіровоград: «Поліум», 2001.– 200 с.

5. Семикіна М.В., Збаржевецька Л.Д., Матієнко С.С. Економіка та організація торговельних підприємств: практикум. – Навчальний посібник.- Кіровоград: КНТУ, 2013.– 219 с

Інформаційні ресурси:

1. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Сайт Президента України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://president.gov.ua>.

3. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>.

4. Методичні рекомендації щодо забезпечення аудиторськими фірмами системи зберігання аудиторської документації [Електронний ресурс].- Режим доступу до рес.: <http://apu.com.ua/files/temp/833-546211.doc>.

2. ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства

Сутнісно-змістовна еволюція терміна «потенціал». Загальна характеристика потенціалу підприємства. Структура потенціалу підприємства. Графоаналітична модель оцінки потенціалу підприємств

Тема 2. Формування потенціалу підприємства

Методичні та організаційно-економічні засади формування потенціалу підприємств. Особливості формування потенціалу підприємств залежно від специфіки підприємницької діяльності

Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства

Конкурентоспроможність: основні категорії та поняття. Сутнісне трактування конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Тема 4. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства

Оцінка потенціалу підприємства: основні цілі та сфери застосування. Поняття вартості потенціалу та її модифікації. Принципи та механізм оцінки потенціалу підприємства.

Тема 5. Методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства

Методологія визначення вартості потенціалу підприємства. Витратна концепція оцінки потенціалу підприємства Порівняльний підхід до оцінки потенціалу підприємства. Результатна оцінка потенціалу підприємства.

Тема 6. Оцінка вартості земельної ділянки, будівель і споруд

Теоретичні аспекти визнання земельних ділянок та інших об'єктів складовими потенціалу підприємства. Особливості оцінки земельної ділянки,

будівель і споруд. Методичні основи оцінки вартості земельних ділянок, будівель і споруд. Оцінка вартості об'єктів нерухомості.

Тема 7. Оцінка ринкової вартості машин та обладнання

Об'єкт, цілі й особливості оцінки машин та обладнання. Класифікація й ідентифікація машин та обладнання. Вплив зносу на вартість машин та обладнання. Методичні особливості оцінки машин та обладнання.

Тема 8. Нематеріальні активи підприємства та методи їх оцінки

Теоретичні аспекти аналізу нематеріальних активів підприємства. Роль, значення та характер участі нематеріальних активів у господарській діяльності підприємства. Методологія оцінки нематеріальних активів підприємства.

Тема 9. Трудовий потенціал підприємства та його оцінка

Роль і значення трудового потенціалу в економічних відносинах. Методологія оцінки трудового потенціалу підприємства. Методики оцінки трудового потенціалу підприємства. Основи управління трудовим потенціалом підприємства.

Тема 10. Оцінка вартості бізнесу

Сучасні особливості оцінки вартості бізнесу. Методи витратного підходу оцінки вартості бізнесу. Методи результатної оцінки вартості бізнесу. Методи оцінки вартості бізнесу, котрі базуються на порівняльному підході.

Рекомендована література з потенціалу і розвитку підприємства

Основна література

1. Бойко Є. Промисловий потенціал регіону і шляхи його структурної перебудови / Є. Бойко, М. Горін. // Соціально-економічні дослідження в перехідний період: щорічник наук. пр. - Львів: ІРД НАНУ, 1996. - С. 276
2. Воронкова А. Е. Управлінські рішення в забезпечення конкурентоспроможності підприємства: організаційний аспект: монографія / А.Е. Воронкова, Н.Г. Калюжна, В.І. Отенко. - Х.: ІНЖЕК, 2008. - 512 с.
3. Гавва В. Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навч. посіб. / В.Н. Гавва, Е.А. Божко. - К.: ЦНЛ, 2004. - 224 с.
4. Герасимчук В.Г. Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність. / В.Г. Герасимчук. - К.: Вища шк., 1995. - 167 с.
5. Інвестиційно-інноваційні чинники формування розвитку й управління конкурентоспроможним потенціалом підприємства: Монографія / Солоха Д.В., Морева В.В., Чирков С.О., Козлова В.Я., Белякова О.В. - Донецьк: СПД Дмитренко Л.Р., 2010. - 400 с.
6. Касьянова Н.В., Солоха Д.В., Морєва В.В., Белякова О.В., Балакай О.Б. : Потенціал підприємства : формування та використання : Підручник. - Донецьк.: Цифрова типографія, 2012.- 257 с.
7. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посіб. / Н.С. Краснокутська. - К: ЦНЛ, 2005. - 352 с.
8. Механізм забезпечення розвитку підприємства: еколого-економічний аспект: монографія / В.М. Хобта, У.В. Лаврик, О.Ю. Попова, О.Ю. Шилова; ДВНЗ "Донецький національний технічний університет"; ННІ "Вища школа економіки та менеджменту". - Донецьк, 2009. - 272 с.
9. Немцов В.Д. Стратегічний менеджмент / В.Д. Немцов, Л.Є. Довгань. - К.: УВПК ЕксОб, 2002. - 560 с.

Додаткова література

1. Підвищення ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства за умов ринкового оточення: Монографія. / Гончаров В.М., Солоха Д.В., Мухопадов В.К., Кузнєцов О.О. - Донецьк: СПД Купріянов В.С. - 2007. - 202 с.
2. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посіб. / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна. - К.: КНЕУ, 2003. - 384 с.
3. Потенціал регіону: вектори формування та використання Монографія / О.О. Шубін, М.В. Азарян, Д.В. Солоха, О.В. Белякова. - Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2011. - 658 с.
4. Раєвнєва О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія / О.В. Раєвнєва. - Х.: ІНЖЕК, 2006. - 496 с.
5. Стратегічне управління потенціалом підприємства: монографія / Б.Г. Шелегеда, Н.В. Касьянова, А.Я. Берсуцький. - Донецьк: ІЕП НАН України, 2006. - 219 с.

Інформаційні ресурси

2. www.nau.kiev.ua- Нормативні акти України
3. www.me.gov.ua-Міністерство економіки України
4. www.ukrstat.gov.ua-Державний комітет статистики України
5. www.lawukraine.com-База українського законодавства в Інтернет
6. www.nbuv.gov.ua-Національна бібліотека України ім. В.І.

Вернадського

3. ТЕХНОЛОГІЇ ЗДІЙСНЕННЯ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ

Тема 1. Сутність біржової торгівлі та історія її еволюції.

Біржова торгівля як основа біржової діяльності. Історія еволюції біржової торгівлі. Поняття організованого ринку. Риси та класифікація організованих ринків. Біржі як елемент інфраструктури ринку. Класифікація бірж. Біржовий товар та його види. Задачі та функції біржі. Становлення і розвиток біржового ринку в Україні

Тема 2. Біржа як організатор торгівлі на ринку.

Сутність і функції біржі. Біржова інфраструктура. Регулювання біржової діяльності. Характеристика світових бірж. Українські фондові біржі. Особливості функціонування електронних бірж.

Тема 3. Організаційна структура та управління біржею.

Сутність біржової торгівлі та її роль у ринковій економіці. Види бірж та правові засади їхньої діяльності в Україні. Порядок створення й організація діяльності товарної біржі. Організація і технологія біржової торгівлі. Біржові товари. Особливості біржових угод на товарній біржі. Брокерська діяльність на товарній біржі

Тема 4. Правила біржових торгів та технологія їх проведення

Правила біржової торгівлі та специфіка їх дотримання. Організація торгівельного процесу в біржовій операційній залі. Порядок виставлення товарів на торги та їх зняття.

Тема 5. Біржовий товар.

Поняття та класифікація біржових товарів. Цінні папери як біржовий товар. Валюта як біржовий товар. Похідні фінансові інструменти. Процедура лістингу на фондових біржах .

Тема 6. Біржові угоди.

Сутність та класифікація біржових угод. Характеристика опціонних угод.

Особливості укладання угод на товарній біржі. Види і порядок укладання угод на валютній і фондовій біржах. Кліринг та розрахунки за біржовими угодами

Тема 7. Брокерське посередництво на біржовому ринку.

Характеристика суб'єктів біржового посередництва. Роль, значення та функції брокерської служби на біржі. Організаційна структура брокерських фірм. Взаємовідносини біржових посередників з клієнтами.

Тема 8. Біржове котирування цін.

Правила і методика біржового котирування цін. Практичне застосування біржових котирувань для цілей трансфертного ціноутворення. Постачання товарів, що мають біржове котирування.

Тема 9. Ф'ючерсний ринок та його особливості

Ф'ючерсні контракти. Особливості розвитку міжнародного ринку ф'ючерсних контрактів. Функції ф'ючерсних ринків.

Тема 10. Кліринг та розрахунки за біржовими угодами.

Особливості розрахунків на біржах реального товару та функції клірингу. Кліринг і розрахунки на ринку ф'ючерсних угод. Кліринг і розрахунки на ринку цінних паперів. Напрямки розвитку систем клірингу і розрахунків.

Рекомендована література з технології здійснення біржової торгівлі

Основна література

1. Про товарну біржу [Електронний ресурс]: Закон України від 10.12.1991 р. № 1956- X11 зі змінами і доповненнями. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1956-12>.

2. Про цінні папері та фондовий ринок [Електронний ресурс]: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480 -IV зі змінами та доповненнями. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3480-15>.

3. Акмаєв А. І. Біржова діяльність: навч. посіб. / А. І. Акмаєв, В. Т. Пілецький; Донбаський держ. технічний ун-т. – Алчевськ: ДонДТУ, 2007. – 215 с.

4. Біржова діяльність: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / В. І. Крамаренко [та ін.]; ред. В. І. Крамаренко, Б. І. Холод. – К.: ЦУЛ, 2003. – 261 с.

5. Біржова справа: підруч. для студентів ВНЗ / [Ю. В. Мельник та ін.]; за наук. ред д-ра екон. наук, проф. О. М. Сохацької; Терноп. нац. екон. ун-т. – Вид. 3-тє, перероб., змін. та допов. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 654 с.

6. Калінеску Т. В. Біржова діяльність: підручник / Т. В. Калінеску, І. М. Кушал, О. Д. Кирилов; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. – 444 с.

Додаткова література.

1. Пепа Т. В. Біржова діяльність: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Т. В. Пепа, Т. І. Пішеніна, В. В. Лавринович. – К.: Ліра-К, 2009. – 539 с.

2. Беднарчук М.С. Біржові товари.: підручник для ВНЗ/ М.С. Беднарчук, І.С. Полікарпов. - Львів: «МагноліяПлюс», 2007. - 365 с.

3. Биржевое дело: уч. пособие/ И.В. Зотов, В.И. Успенко - Х.: Бурун книга, 2005. - 256с. - ISBN 966 - 96265 - 4 - 4.

4. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: навч. посіб./ Р.П. Дудяк, С.Я. Бугіль. - Львів: «Новий світ-2000», «Магнолія

плюс», 2003.- 360 с.

5. Загородній А.Г. Біржа. Біржові операції: термінологічний словник./ А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. - К.: ТОВ «Алерта», 2008.

6. Резго Г.Я. Биржевое дело: учебник / Г.Я. Резго, И.А. Кетова. - М.:ИНФРА-М, 2010.- 288 с.

7. Солодкий М. О. Біржовий ринок: навч. посіб. / М. О. Солодкий. - К.: Аграрна освіта, 2010. - 565 с.

8. Чесноков В.Л. Біржові операції: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / В.Л. Чесноков; Ред. М. А. Коваленко. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 191 с.

Інформаційні ресурси

1. www.nau.kiev.ua – Нормативні акти України
2. www.me.gov.ua - Міністерство економіки України
3. www.ukrstat.gov.ua - Державний комітет статистики України
4. www.lawukraine.com – База українського законодавства в Інтернет
5. www.nbuv.gov.ua - Національна бібліотека України ім. В.І.

Вернадського

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ ДО КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

1.ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ

1. Сутність, поняття та види підприємств торгівлі.
2. Нові види підприємств торгівлі, умови їх створення і функціонування у ринковій економіці.
3. Сутність, зміст і стан матеріально-технічної бази торгівлі України.
4. Роздрібна торговельна мережа, її значення, основні функції.
5. Види роздрібно-торговельної мережі, їх характеристика та роль у торговельному обслуговуванні покупців.
6. Спеціалізація магазинів, її сутність, значення та форми.
7. Типізація магазинів: сутність, значення та напрями розвитку в умовах переходу до ринку.
8. Принципи побудови і розміщення роздрібно-торговельної мережі у містах і сільській місцевості.
9. Основні показники, що характеризують розвиток та ефективність використання торговельної мережі.
10. Особливості планування розвитку та розміщення мережі підприємств торгівлі в умовах ринкової економіки.
11. Культура торгівлі та її складові компоненти. Шляхи підвищення культури торгівлі.
12. Форми роздрібного продажу товарів, їх стан і розвиток в Україні.
13. Самообслуговування - ведуча форма продажу товарів, основні вимоги до організації процесу продажу товарів у магазинах самообслуговування.
14. Позамагазинні форми роздрібного продажу товарів.
15. Послуги, що надаються покупцям, їх класифікація і розвиток у ринкових умовах.

16. Порядок здійснення торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування покупців.
17. Основні напрями науково-технічного прогресу в торгівлі.
18. Поняття торговельно-технологічних процесів у магазинах, проблеми їх поліпшення.
19. Технологія приймання та зберігання товарів.
20. Технологічні елементи процесу продажу, розрахункові операції та відпуск товарів покупцям.
21. Технологічні картосхеми, їх розробка.
22. Сутність товарообороту підприємство торгівлі.
23. Класифікація товарообороту підприємств торгівлі.
24. Фактори, що визначають товарооборот підприємство торгівлі.
25. Обсяг та структура товарообороту.
26. Планування товарообороту торговельного підприємства.
27. Суть та склад товарних запасів торговельного підприємства.
28. Показники, що характеризують стан товарних запасів торговельного підприємства.
29. Фактори, що визначають розмір та швидкість обороту товарних запасів.
30. Методика аналіз товарних запасів.
31. Регулювання та контроль за товарними запасами.
32. Основні фонди торговельного підприємства та підвищення ефективності їх використання.
33. Трудові ресурси торговельного підприємства.
34. Склад та джерела утворення доходів торговельного підприємства.
35. Чинники, що визначають розмір доходу торговельного підприємства.
36. Поточні витрати торговельного підприємства.
37. Валові витрати торговельного підприємства.
38. Витрати обігу торговельного підприємства.

39. Економічна природа та джерела утворення прибутку торговельного підприємства.
40. Рентабельність торговельного підприємства та її види.
41. Стратегія управління прибутком торговельного підприємства.
42. Методика аналізу прибутку торговельного підприємства.
43. Розподіл та використання прибутку.
44. Сутність інвестиційної діяльності торговельного підприємства, форми здійснення та джерела фінансування.
45. Інвестиційна політика торговельного підприємства.

2. ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

1. Поняття, характерні риси та модель потенціалу підприємства.
2. Структура потенціалу підприємства.
3. Графоаналітичний метод оцінки потенціалу підприємства «Квадрат потенціалу»: алгоритм та сфери застосування.
4. Потенціал підприємства як інтегрована економічна система. Властивості економічної системи.
5. Постулати формування потенціалу підприємства.
6. Методика вартісної оцінки розміру складових елементів потенціалу підприємства при його формуванні
7. Ефект синергії та оптимізація структури потенціалу підприємства.
8. Особливості формування потенціалу підприємства залежно від специфіки підприємницької діяльності.
9. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства: визначення та природа виникнення.
10. Рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
11. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
12. Оцінка потенціалу підприємства: змістова характеристика, механізм та цілі проведення.
13. Поняття вартості та її модифікації.
14. Структурно-логічна схема формування вартості потенціалу підприємства.
15. Принципи та механізм оцінки потенціалу підприємства.
16. Методологія визначення вартості
17. Процес та коефіцієнт капіталізації
18. Функції грошової одиниці
19. Ставка дисконту та норма відшкодування капіталу

20. Теоретичні аспекти визнання земельних ділянок та інших об'єктів складовими частинами потенціалу.
 21. Особливості оцінки земельних ділянок, будівель і споруд.
 22. Оцінка вартості об'єктів нерухомості.
 23. Об'єкт, цілі та особливості оцінки машин та обладнання.
 24. Класифікація та ідентифікація машин та обладнання.
 25. Вплив зносу на вартість машин та обладнання.
 26. Методологічні особливості оцінки машин та обладнання.
 27. Теоретичні аспекти аналізу нематеріальних активів підприємства.
 28. Методологічні основи оцінки нематеріальних активів підприємства.
 29. Особливості оцінки окремих видів нематеріальних активів підприємства.
30. Методологія оцінки трудового потенціалу підприємства.
31. Методики оцінки трудового потенціалу підприємства.
32. Основи управління трудовим потенціалом підприємства.
33. Особливості методів оцінки вартості бізнесу.
34. Методи витратного підходу до оцінки вартості бізнесу.
35. Методи результатного підходу до оцінки вартості бізнесу.
36. Методи оцінки вартості бізнесу, що базуються на порівняльному підході.

3. ТЕХНОЛОГІЇ ЗДІЙСНЕННЯ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ

1. Біржова торгівля як основа біржової діяльності.
2. Історія еволюції біржової торгівлі.
3. Поняття організованого ринку.
4. Риси та класифікація організованих ринків.
5. Біржі як елемент інфраструктури ринку.
6. Класифікація бірж. Біржовий товар та його види.
7. Задачі та функції біржі.
8. Становлення і розвиток біржового ринку в Україні
9. Сутність і функції біржі.
10. Біржова інфраструктура.
11. Регулювання біржової діяльності.
12. Характеристика світових бірж.
13. Українські фондові біржі.
14. Особливості функціонування електронних бірж.
15. Сутність біржової торгівлі та її роль у ринковій економіці.
16. Види бірж та правові засади їхньої діяльності в Україні.
17. Організація і технологія біржової торгівлі.
18. Біржові товари.
19. Особливості біржових угод на товарній біржі.
20. Брокерська діяльність на товарній біржі
21. Правила біржової торгівлі та специфіка їх дотримання.
22. Організація торгівельного процесу в біржовій операційній залі.
23. Порядок виставлення товарів на торги та їх зняття.
24. Поняття та класифікація біржових товарів.
25. Цінні папери як біржовий товар.
26. Валюта як біржовий товар.
27. Похідні фінансові інструменти.
28. Процедура лістингу на фондових біржах.

29. Сутність та класифікація біржових угод.
30. Характеристика опціонних угод.
31. Особливості укладання угод на товарній біржі.
32. Види і порядок укладання угод на валютній і фондовій біржах.
33. Кліринг та розрахунки за біржовими угодами
34. Характеристика суб'єктів біржового посередництва.
35. Роль, значення та функції брокерської служби на біржі.
36. Організаційна структура брокерських фірм.
37. Взаємовідносини біржових посередників з клієнтами.
38. Особливості розрахунків на біржах реального товару та функції клірингу.
39. Кліринг і розрахунки на ринку ф'ючерсних угод.
40. Кліринг і розрахунки на ринку цінних паперів.
41. Напрямки розвитку систем клірингу і розрахунків.
42. Ф'ючерсні контракти.
43. Особливості розвитку міжнародного ринку ф'ючерсних контрактів.
44. Функції ф'ючерсних ринків.
45. Правила і методика біржового котирування цін.

Критерії оцінювання

180-200	Усі ключові поняття, старанно визначені й описані. Основні факти, що підтверджують деталі, включені й докладно описані. Немає фактичних неточностей, мають місце обґрунтованість та повнота відповіді на теоретичні та практичні питання.
150-179	Студент знаходить (добирає) і логічно поєднує більшість даних, що стосуються запитання. Досить добре використовує відповідні навички мислення. Робить обґрунтовані висновки, спираючись на дані. Більшість ключових понять добре визначено й описано. Більшість основних фактів, що підтверджують деталі, включено й досить добре описано, але має місце деяка необґрунтованість освітлення цих питань. Є невеличкі фактичні неточності.
100-149	Студент знаходить (добирає) і логічно поєднує близько половини даних, що стосуються запитання. Використовує далеко не всі відповідні навички мислення. Робить недостатньо повні висновки, спираючись на дані. Близько половини ключових понять відібрано, визначено й описано. Включено майже половину основних фактів, що підтверджують деталі. Близько половини інформації є правильною, решта хибна, неточна або відсутня.
0-99	Незначну кількість ключових понять, тем, проблем, ідей відібрано, визначено й описано. Факти, що підтверджують деталі, не включено або включено недостатньо. Інформація здебільшого хибна, неточна або не стосується питання. Не відповів на поставлені питання.